

ZINNA. TUD. KÖNYVTÁR

ARCHIVUM

Lelt. sz.: 1502

Muz 91

A m. kir. Honvédelmi Minisztérium 27.884/eln. 12.—1939. sz.
rendeletéhez.

A tetük elleni védekezés.

1966

A m. kir. Honvédelmi Minisztérium kiadványa 1939.

Muzsi

A m. kir. Honvédelmi Minisztérium 27.884/el. n. 12.—1939. sz.
rendeletéhez.

A tetük elleni védekezés.

A m. kir. Honvédelmi Minisztérium kiadványa 1939.

A tetük elleni védekezés.

Közismert, hogy a tetvek (ruhatetű — a kiütéses tifusz) fertőző betegségek terjesztésében szerepet játszanak. Ez a nyomós ok is elegendő, hogy velük szemben a legkíméletlenebb küzdelmet felvegyük. Küzdenünk kell ellenük azonban azért is, mert igen nagy szaporaságuk folytán a katona működő-, harcképességének fenntartása szempontjából annyira elengedhetetlenül fontos éjjeli nyugalmat zavarják, a bőrnek izgatása folytán a katonát vakaródzásra ingerlik, melynek nyomán fertőzések (börnyedések, kelések, általános vérmérgezés, stb.) állhatnak elő. Szerepük békeviszonyok (Ruténföld), különösen azonban a tábori élet mostoha körülményei között igen nagy.

A tetümentesség fenntartásában az egyéni tisztaság (tisztálkodás, ruhaváltás) mellett a környezet (lakás) tisztántartása elemi szabály. A naponkénti ellenőrzés elengedhetetlen.

Az eredményes tetümentesítésnek (tetütlenítés) alapfeltétele, hogy az egyén, a ruha és az

elhelyezés (lakás) tetümentesítése egyidőben történjék.

A tetvek elleni küzdelmet fertőzött területen — a körülményekhez képest s az adott eszközökkel — következetes szigorúsággal és időszakosan ismételve kell keresztül vinni.

Fej-, lapos- és ruhatetüt különböztetünk meg.

A *fejtetvek* rendszeren a hajas fejbőrön fordulnak elő, de a fanszőrökön és a ruhában is lehetnek.

A *lapostetü* a fanszőrökön, de a hónalj szőrzetében, a szemöldökön és a hajas fejbőrön is előfordulhatnak. Serkéiket a hajzatra ragasztják.

A *ruhatetvek* rendszerint a ruha ráncaiban tartózkodnak, de a fej hajzatában, a padló réseiben, ágyakban, alj-szalmában is megtelepsznek. Petéiket a ruha szálaira, nadrágtartókra, sérvkötőkre, kötésekre, stb. rakják le. Nyáron általában véve kevesebb a ruhatetü. A katonák többet tartózkodnak a szabadban, a tisztálkodás lehetőségei nagyobbak.

Ruha- és fejtetü petéje nem különböztethető meg, éppúgy az egyes tetűféleségek elkülönítése nem szakember részére igen nehéz.

A tetveket petéikkel együtt kell elpusztítani.

Fejtetveknél a hajzatot rövidre nyírjuk, a fejet petrolummal, vagy 70%-os alkohollal alaposan átnedvesítjük s 2—3 órára bekötjük. A peték

kifésülésére sűrű fésű szolgál. Fejtetvek eltávolítására kéngázsapka is tekintetbe jön.

Lapostetvek petéstől együtt higanykenőcsnek egy-kétszeri alapos bedörzsölésével elpusztulnak, fürdővel eltávolíthatók.

A ruhatetük elleni megelőzésben az általános tisztasági szabályok játszá a legnagyobb szerepet. Lópokrócba való becsavarás nem használ! Az ajánlott különböző porok, kenőcsök, aetherikus olajok nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket.

Az ember tetütlenítése langyos zuhanyfürdővel történik, lehetőleg fürdő (fertőtlenítő) intézetben. Az ember a fürdőintézet (fürdő) vetkőzhelyiségében kreozol ruhán vetkőzik le, hogy a lehulló tetvek, serkék összegyűjthetők legyenek. A nyiratkozó helyiségben a hajzatot rövidre nyírjuk, esetleg petróleummal, vagy 70%-os alkohollal, higanykenőccsel bekenjük s utána szappanos, langyos vízzel lemossuk. Az ember a zuhanyfürdőn, körömvágó helyiségen át jut az öltözőbe, ahol megkapja féregtelenített (fertőtlenített) ruháját.

Állandó zuhanyfürdők mellett zuhanyok rög-tönzése is lehetséges. Ebben az emberi leleményesség a legkülönbözőbb megoldásokat nyújthatja. (Öntöző kanna, öntöző kanna rózsája vagy alján kilyukasztott konzervdoboz pléhvel kibélelt láda aljára felszerelve, stb.)

1. Mechanikai eljárások.

A tetveket és serkéket körömmel, vagy zsebkéssel agyonnyomjuk, megsemmisítjük. Egyszerű, de hosszadalmas eljárás.

2. Fizikai eljárások.

a) Elégetés (nem értékes holmi, alj-szalma, stb.)

b) Ruhakifőzés.

c) Ruhavasalás.

d) Gőzfertőtlenítő gőze. $\frac{3}{4}$ —1 óra. Biztosan tönkreteszi a tetveket és petéket. A ruhát lazán rakjuk a fertőtlenítő kamrába. *Bőrnemű gőzben nem fertőtleníthető!*

Rögtönzések:

Nagyobb üstök alján levő viz gőzét is felhasználhatjuk egy-két ruhadarab tetümentesítésére. Ilyenkor a ruhát a víz felett levő farácsra helyezük el s az üstöt fedéllel és pokróccal jól lefedjük.

Hordó aljára felszerelt kis fémtartályban is fejleszthetjük a gőzt s a ruhát alkalmas módon a hordó fedelére akasztjuk.

A mozgókonyha üstjében fejlesztett gőz is felhasználható rögtönzési célokra. Cséplőgépek, gőzgépek vagy egyéb gőzfejlesztő gépek is tekintetbe jöhetnek rögtönzéseknél.

e) Száraz meleg.

A tüzhely sütőjének, a buboskemencének, sütökemencének száraz melege egy-két óráig való

behatás után. A ruha akkor rakható be, ha a betett papiros éppen megbarnul. A hőmérséklet ilyenkor 80° C. körül van. Ezzel az eljárással bőr is tetűmentesíthető. Vigyázz robbanó anyagra! Igen alkalmas és jól bevált módszer.

Rögtönzési megoldást mutat a mellékelt ábrán látható légkamra (féregtelenítő kemence).

Ehhez szükséges anyag:

- 650 drb. nagyméretű téglá
- 0.5 m³ homok
- 100 kg oltott mész
- 30 kg cement
- 0.5 m³ agyag
- 40 kg öntött vas tüzhely lemez részekből 55 cm széles összesen 120 cm hosszú 10 mm vastg.
- 6 drb. 110 cm hosszú $35 \times 35 \times 5$ "T," vas
- 18 drb. 5 mm vastg horganyzott drót horog
- 2.40 m² 2.5 mm vastg 50×50 nyílású horganyzott gépsodrony 1.15×2.10 m méter
- 1.00 m² 1.2 mm vastg 20×20 nyílású horganyzott gépsodrony 0.62×1.65 m méretben
- 1 drb. ácsbok 62×165 cm belméretű nyílással 50×50 mm ékalaku horonnyal
- 1 drb. ajtólap 1" vastg deszkából 40×40 mm erős merevítő kerettel két közbenső hevederrel
- 5.20 fm. 70×12 mm borítódeszka

- 3 drb. 40×5 mm vstg laposvasból készült kapupánt
 2 drb. ajtószorító kallanytú.

Ilyen légkamra készíthető oly módon is, hogy egy tüztér felett fémlemezt melegítünk és föléje deszkából kettős-falu zárt kamrát építünk, melynek falközét homokkal töltjük ki. Vigyázzunk, hogy a lemezre közvetlenül ruha ne kerüljön, mert elég. Épp ezért a fából készült kamrát a lemez fölött egy-két sor téglával magasabban kezdjük felszerelni, s a fémlemezt 5 cm vastag agyaggal tapasztjuk le.

3. Kémiai eljárások:

a) Oldatok közül a 3%-os krezol-szappan-oldatot, vagy az 5%-os karbol-oldatot használjuk, amelyben a ruhát egy órán át kell áztatni. Az oldatokat azonban inkább lakások felsurolására, lemosás utján való tetümentesítésére használjuk fel. Bőrneműeket is lemoshatunk vele.

b) Gázok: lakások és bennük felakasztott ruhák tetütlenítésére. Ruha tetütlenítésére a gáz nagyobb kamrákba bocsájtva is felhasználható. Használatosak: a kén-gáz, cián-gáz és az ethylen-gáz. („T“ gáz) Csakis jól begyakorlott személyzet végezheti el ezekkel a tetütlenítést, a kellő elővigyázati szabályok betartásával.

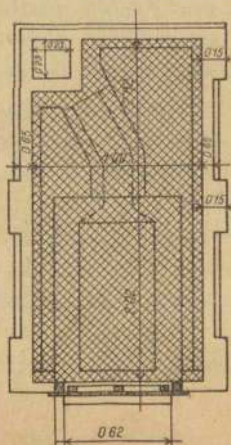
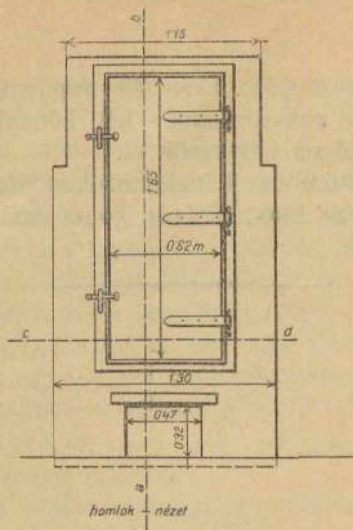
4. Biológiai eljárás.

Azon alapszik, hogy a tetveket ivadékostól

együtt kiéheztetjük. Erre 40 nap szükséges. A ruhát ládába rakva másfél- két hónapig ember-nemjárta helyen helyezük el.

A tetütlenítéssel foglalkozók megfelelő védőruházatáról és kioktatásáról gondoskodnunk kell.

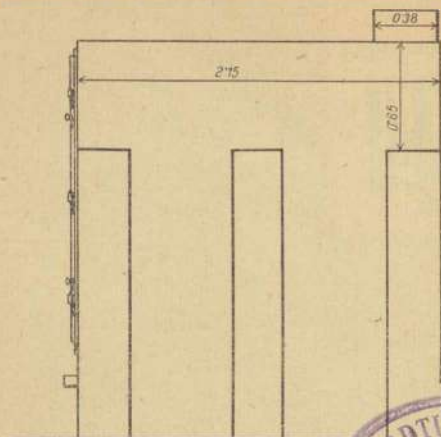
Féregtelenítő ke-

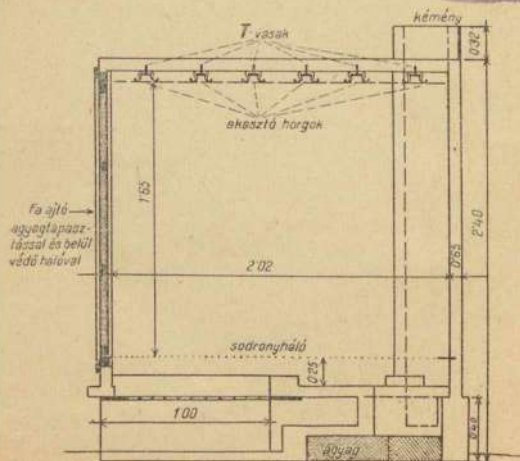
c-d. metszet sodrony fe-
lett.

M- 1:20-hoz

mence fafűtéshez.

oldal nézet

a-b. metszet

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84709878

DR

